DÜĞÜN ADABI

<u>Kız İsteme Adabı:</u>

- Câhiliye döneminde evlenme teklifi yapılan bir kadına başkaları da talip olabiliyordu. Peygamber Efendimiz, bu davranışın uygun olmadığını ve bir kadına aynı anda iki kişinin dünür olmaması gerektiğini söylemiştir.
- وَلاَ يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ ، حَتَّى يَتْرُكَ الْخَاطِبُ قَبْلَهُ ، أَوْ يَأْذَنَ لَهُ الْخَاطِبُ
- *"Birinci talip vazgeçmeden veya sizin istemenize izin vermeden dünürcü olmayın."*[1]

---

[1] Buhârî, Nikâh, 46.

- Allah Resûlü (sav), kız isteme merasimi esnasında, orada bulunanlara bir konuşma yapar ve konuşmasına dua ile başlardı:
- الْحَمْدُ لِلَّهِ أَوْ إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِىَ لَهُ ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
- *"Hamd Allah'a mahsustur. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerlerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın doğru yola ilettiği kimseyi saptıracak hiç kimse yoktur. O'nun saptırdığı kimseyi de doğru yola iletecek hiç kimse yoktur. Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına tanıklık ederim. Muhammed'in, O'nun kulu ve elçisi olduğuna da tanıklık ederim."*
- Hz. Peygamber bu duadan sonra şu ayetleri okurdu:

- **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ**
- ***"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten nasıl sakınmak gerekiyorsa, öylece sakının ve siz ancak Müslümanlar olarak ölün."[2]***
- **يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا**
- ***"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan, ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip, yeryüzünde) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte***

[2] Âl-i İmrân, 3/102.

bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah, üzerinizde bir gözetleyicidir."[3]

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً
- ***"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin"[4]***
- Ardından özel olarak diyeceklerini dile getirirdi.
- Ülkemizde kız isteme merasimlerinde, "Allah'ın emri, Peygamber'in kavli ile" diyerek söze başlanması, bu sünneti uygulamanın tezahürüdür.

---

[3] Nisâ, 4/1.
[4] Ahzâb, 33/70.

Nişan:

- Ayrıca, söz kesildiğini ifade için bir de “nişan” denilen küçük bir tören yapılır. Bu tören sırasında karşılıklı hediyeler takdim edilir, yüzükler takılır ve kimi zaman günün anlamına dair konuşmalar yapılır.
- Bugünkü yaygın şekliyle olmasa da, nişanlanma ve “İleri bir tarihte nikâhlanıp evleneceğiz.” anlamında söz kesmenin, Hz. Peygamber (sav) döneminde bir ön karar ve görüşme şeklinde var olduğu görülmektedir.
- Asr-ı saadetteki aynı muhtevayı içeren uygulamalar, nikâh akdi sonrası ile zifaf arasında geçen süreyi kapsamaktadır. Nitekim Hz. Peygamber, Hz. Âişe ile nişanlanmış ve bu durum üç yıl sürmüştür.
- Nişan, evlilik gibi bir birliktelik değildir. Sadece iki tarafın birbirini tanımaları için bir fırsattır, evliliğe bir ön hazırlıktır. Nikâh akdi

yapılana kadar geçen süre içinde, tarafların birbirlerini ve yeni aileyi tanıma şansı bulduğu nişan dönemi, bir anlamda evlilik vaadidir.

- Ancak evlilik mecburiyeti getirmeyeceği gibi, taraflara evliliğin verdiği beraber yaşama hak ve yetkisini de tanımaz. Dolayısıyla nişanlılar, mahremiyeti kaldıracak tarzda birlikte olamazlar, evliler gibi hareket edemezler.
- Diğer taraftan, çiftlerin, resmî nikâhlarını kıydırmadan önce, aralarındaki mahremiyeti kaldırmayı, dolayısıyla rahat hareket edebilmeyi sağlamak amacıyla dinî nikâh yapmaları zaman zaman sosyal ve ahlâkî sakıncaları beraberinde getirebilmektedir.

Nikah Zamanı:

- Evlenmek için özellikle tavsiye edilen ya da yasaklanan herhangi bir gün yoktur. Uygun olan herhangi bir zaman dilimi seçilebilir.
- Hz. Âişe (ra) kendisinin Peygamber Efendimizle Şevval ayında evlendiğini ifade etmiş ve yakını olan kadınlara da Şevval ayında evlenmelerini tavsiye etmiştir.
- Ayrıca Allah Resûlü, Ümmü Seleme validemizle de Şevval ayında evlenmiştir. Bu evliliklerin, bugün olduğu gibi o günün toplumunda da yaygın bir kanaat olan, "İki bayram arasında —yani Şevval ayında— nikâh kıyılmaz." şeklindeki bâtıl anlayışı değiştirmeğe yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Gelin Yengesi ve Sağdıç:

- İslâm öncesi Hicaz kültüründe gelini süsleyerek düğüne hazırlayan ve bu konuda mahir olan hanımlar vardı. Aynı zamanda damat ve gelinin zifaf öncesinde evlilik hayatına dair bilgilendirilmesi için danışmanlık görevi üstlenen kimseler de bulunmaktaydı. Kültürümüzde hâlen yaşatılan ve hanım için "gelin yengesi", erkek için ise "sağdıç" ismi verilen bu gelenek, evli olan yakınlar tarafından sürdürülmektedir.
- Bütün bunlar, dinin ve ahlâkın öngördüğü bir aile yuvasının kurulması ve bilhassa evlilikle ilgili helâl ve haram gibi hususların öğretilmesi konusunda yol gösterici ve öğretici uygulama biçimleri olarak kabul edilebilir.

- Nitekim Hz. Ali ile evlendiğinde Hz. Fâtıma'ya da Esmâ bnt. Umeys'in yengelik yaptığı düşünülürse, bu uygulamayı sünnetin bir yansıması olarak görebiliriz.

Düğün İçin Süslenmek:

- Kaynaklarda Peygamber Efendimizin evlilikleri sırasında annelerimizin o günün âdetlerine göre süslendikleri nakledilmektedir. Örneğin, Peygamberimizin ilk eşi Hz. Hatice'nin saçını tarayıp onu süsleyen hanım Ümmü Züfer'dir.
- Hz. Âişe'yi ise annesi, ensardan bazı hanımlarla birlikte onun kıyafetine çekidüzen verip süsleyerek Resûlullah'ın yanına getirmiştir. Düğün günü Hz. Safiyye'yi süsleyen ise, Enes'in annesi Ümmü Süleym bnt. Milhan'dır.
- Hicaz bölgesindeki geleneğe göre, bir gelin odası döşenerek özel bir divan süslenir, damat adayı da güzel giyinip kokular sürerek düğüne hazırlanırdı.

Düğünde İsraftan Kaçınılmalıdır:

- Rasulullah buyurdu ki:
- خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ
- *"Nikahın en hayırlısı, kolay ve külfetsiz olanıdır"*[5]

******

- Rasulullah buyurdu:
- إِنَّ أَعْظَمَ النِّكَاحِ بَرَكَةً أَيْسَرُهُ مُؤْنَةً
- *"Bereket bakımından nikahın en güzeli, masraf olarak da en kolay olanıdır."*[6]

---

[5] Ebu Davud.
[6] İbn Hanbel.

Nikahı Duyurmak:

- Rasulullah buyurdu ki:

- أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالدُّفُوفِ

- *Bu nikahı ilan edin, törenini mescidlerde yapın ve defler çalın.*[7]

******

- Resûlullah Efendimiz,

- فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلاَلِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ

- *"Haram olan (ilişki) ile helâl olan (nikâh) arasındaki ayırıcı özellik, def çalmak ve şarkı söylemek (suretiyle duyurmaktır)."*[8]

---

[7] Tirmizi.

Düğünde Haramlardan Sakınılmalıdır:

- İlâhî vahyin geldiği dönemde de insanlar evlilik merasimlerini kendi kültürlerine göre gerçekleştiriyorlardı. O günün câhilî anlayışına göre düğünlerde içki içmek, kadın-erkek fütursuzca eğlenmek çok yaygındı.
- Hatta Hz. Peygamber de risâletle görevlendirilmeden önce geceleyin Mekke'de böyle bir düğüne katılmayı düşünmüş, ancak müzik sesini işitecek kadar evlere yaklaştığında uyuyakalmış, böylece Allah Teâlâ onu korumuştu.

---

[8] Tirmizî, Nikâh, 6.

Sevinçli Günlerde Eğlenmek Caizdir:

- Efendimiz de (sav) evliliklerin bir şenlik havasında, sevinç içinde yapılmasını istemiş, insanların def çalıp şarkı söylemelerine, ziyafet vermelerine, şeker, hurma ve meyve gibi şeylerin damat ve gelinin üzerine serpilmesi şeklindeki eğlence şekillerine müsamaha göstermiştir. Hatta bu konularda ihmalkâr davrananları uyararak düğünün gereğinin yapılmasını teşvik etmiştir.

- Bir bayram günü hz. Aişe’nin huzurunda def çalıp şarkı söylemek suretiyle eğlenen cariyeleri, Hz. Ebu Bekir:
- أَمَزَامِيرُ الشَّيْطَانِ فِي بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ
- “Rasulullah’ın evinde şeytan nameleri ha!” diyerek azarlamış, ancak Hz. Peygamber:
- يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَهَذَا عِيدُنَا
- *“Her toplumun bir bayramı vardır, bu da bizim bayramımızdır”* diyerek hz. Ebu Bekir’e bu işin normal olduğunu belirtmiştir.[9]

[9] Buhari.

- Âişe anlatıyor:
- كَانَ الْحَبَشُ يَلْعَبُونَ بِحِرَابِهِمْ فَسَتَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا أَنْظُرُ فَمَا زِلْتُ أَنْظُرُ حَتَّى كُنْتُ أَنَا أَنْصَرِفُ فَاقْدُرُوا قَدْرَ الْجَارِيَةِ الْحَدِيثَةِ السِّنِّ تَسْمَعُ اللَّهْوَ
- Bir bayram günü Habeşliler (mescidde) harbeleriyle oynuyorlardı. Rasûlullah bana perde oldu da ben onların oyunlarına bakıp seyrediyordum. Böylece seyretmekte devam ettim. Nihayet bakmaktan ayrılan ben oldum. (O zaman ben henüz çocuktum.) Oyunu işiten taze bir kızın hâlini, kadrini -neler yapacağını- artık sizler kıyâs edin![10]

---

[10] Buhari.

Düğün Yemeği:

- Abdurrahmân ibn Avf anlatıyor: Peygamber bana şöyle dedi:
- أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ
- *"Velev ki bir koyunla olsun düğün aşı yap!"*[11]

******

- Rasulullah buyurdu:
- اَلْوَلِيمَةُ أَوَّلَ يَوْمٍ حَقٌّ وَالثَّانِيَ مَعْرُوفٌ وَالثَّالِثَ رِيَاءٌ وَسُمْعَةٌ
- *"Düğün yemeği ilk gün hak, ikinci gün maruf, üçüncü gün ise riya ve gösteriştir."*[12]

---

[11] Buhari.

- Ebû Hureyre şöyle derdi:

- شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ، يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الْفُقَرَاءُ، وَمَنْ تَرَكَ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

- Yemeğin şerrlisi, zenginlerin da'vet edilip de fakirlerin terkedildiği düğün yemeğidir. Her kim da'vete icabet etmeyi terkederse, muhakkak Allah'a ve Rasûlüne isyan etmiştir.[13]

---

[12] İbn Mace.
[13] Buhari.

- Rasulullah buyurdu ki:

- أَجِيبُوا هَذِهِ الدَّعْوَةَ إِذَا دُعِيتُمْ لَهَا

- *"(Düğün aşına) da'vet edildiğiniz zaman bu da'vete icabet ediniz"*[14]

---

[14] Buhari.

Düğün Tebriği:

- İslâm öncesi Arap toplumunda, yeni evlileri tebrik ederken bir an evvel zenginleşmeleri ve çoluk çocuğa karışmaları temennisinde bulunmak âdet idi.
- Peygamber Efendimiz böyle maddî dilekler yerine, eşler arasında geçim ve bereket için dualar edilmesini,
- بَارَكَ اللَّهُ لَهَا فِيكَ وَبَارَكَ لَكَ فِيهَا
- *“Allah ona seni, sana da onu mübarek eylesin!”* denmesini istemiştir.

- Kendileri de Abdurrahman b. Avf'ın (ra) evlendiğini öğrenince ona, (فَبَارَكَ اللَّهُ لَكَ) *“Allah senin için (bu düğünü) mübarek etsin!”* buyurmuşlardır.
- Günümüzde yeni evlenen çiftlere söylenen, “Allah mübarek etsin!”, “Hayırlı olsun!”, “Allah bir yastıkta kocatsın!” cümleleri, sünnetin kültürümüzdeki yansımaları olarak aynı mânâyı içermektedir.

Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin Düğünü

- Peygamber Efendimiz, Medine'ye hicretlerinin ikinci yılında, Bedir Savaşı'ndan kısa bir müddet sonra sevgili kızı Fâtıma'yla, amcasının oğlu Ali'yi evlendirdi. Fâtıma o günlerde yaklaşık on altı veya on sekiz yaşında idi.

- Düğün hazırlıklarına başlandı. Resûl-i Ekrem, Hz. Âişe ve Hz. Ümmü Seleme'yi yanına çağırarak onlardan kızı Fâtıma'yı gelin olarak hazırlayıp Ali'nin odasına götürmelerini istedi. Bunun üzerine onlar, Hz. Ali'nin odasına gittiler. Mekke ile Mina arasında bir yer olan Bathâ taraflarından getirilen yumuşak toprağı odaya yaydılar.

- Düğün hazırlıklarının devamını bu iki annemiz şöyle anlatıyor:

- "Sonra ellerimizle iki yastık doldurduk ve yumuşak olması için de yastıkları kabarttık. Daha sonra düğün ikramı olarak (misafirlere) kuru

hurma ve kuru üzüm ile şerbet ikram ettik. Sonra üstüne elbise atılacak ve su kabı asılacak bir ağaç parçasını getirip odanın bir kenarına koyduk.”

- O gün Hz. Fâtıma'nın çeyizi de, bir parça kadife, su tulumu ve içi güzel kokulu ızhır otuyla doldurulmuş bir yastıktan ibaretti.

- Hz. Fâtıma'nın düğünü sade ve mutevazı bir düğündü. Mehri, çeyizi, düğün yemeği sade idi. Düğün merasimi de sade idi. Buna karşın Peygamber kızının düğününe şahit olan Hz. Âişe ve Ümmü Seleme validelerimiz, “Biz, Fâtıma'nın düğününden daha güzel bir düğün görmedik.” demişlerdi.